

Frederiksborg Amts Avis 14. november 1981

Barndommens by var livsglad og fuld af 'gale' mennesker

**To kunstnerbrødre Niels og Morten Nielsen
mødes og mindes gamle dage før deres
fælles udstilling på Willumsen-museet**

OBS Artiklen fortsættes på en anden side i avisen, men det er ikke gemt.

To kunstnerbrødre
Niels og Morten
Nielsen mødes og
mindes gamle dage
før deres fælles
udstilling på
Willumsen-museet

Brødrene Nielsen som børn på den samme kyst, hvor de mødtes forleden til denne snak om barndommens by.

Morten Nielsen og Niels Nielsen ved fjordkysten, der var en af barndommens tumlepladser.

Barndommens by v og fuld af »gale« m

– Hold mund Morten,
nu er det min tur...

Maleren Niels Niel-
sens øjne under de sorte
buskede bryn var løbet i
vand af bare grin, iver

– Hold mund Morten, nu er det min tur...

Maleren Niels Nielsens øjne under de sorte buskede bryn var løbet i vand af bare grin, iver, begejstring og ubændig fortællerglæde, da han sad dér, sammen med broderen, billedhuggeren, maleren og tegneren Morten Nielsen, i stuen med de mange gamle møbler, malerierne, tegningerne og de små skulpturer, og genkaldte minder fra barndommens by, dengang de var »Niels Billedhugger« og »Morten Billedhugger« i 20'ernes og 30'ernes Frederikssund.

I deres fortællen, levendegør de to brødre et persongalleri af den lille købsads bedsteborgere og originaler. »Berliner-snedkeren«, »Fløjte-Niels« og »Fiske-smeden«, »Gelinde«, »Biffen«, »Perletand« (der ikke havde en brik i munden) og »Krølle« (der ikke havde hår på hovedet) passerer revy. Plattenslageren, der ved juletid tog til Hillerød og tiggede som døvstum, nævnes ikke med navn.

Hillerød-turen blev i øvrigt en fiasko for plattenslageren, der »stemte dørklokker« med et papskilt i hånden, hvor han med rystende håndskrift havde skrevet »døvstum«. Ved en ældre dames gadedør, blev han så overvældet over den godgørenhed, han blev mødt med, at han kom til at sige »tak«!

»Ja, men jeg troede, De var døvstum« og så var afsløringen fuldkommen med svaret: »Ja, men tak er osse det eneste ord, jeg kan sige...«

Niels Nielsen ler, tørrer de våde øjne, lykkelig over, at det blev hans tur til at fortælle den historie.

Af kunstnerslægt

Blandt de danske billedkunstnere regnes der med Niels Nielsen og Morten Nielsen. Der står respekt om deres arbejde og deres kunst. I eftermiddag har Frederikssund Kunstforening fernisering på sin efterårsudstilling på J. F. Willumsens Museum. De to brødre udstiller sammen.

Niels Nielsen og Morten Nielsen er rundet af et gammelt kunstnermiljø. Deres far Emanuel Nielsen var oprindelig maler og gik på Kunstakademiet, da han i 1912 overtog sin fars stenhuggerforretning, der lå på hjørnet af Jernbanegade og Sko-

I huset på Marbækvej har Niels Nielsen sit værksted, med malerierne fra Roskilde Fjord, Skagen og på staffeliet et af en friskfang

legade i Frederikssund. Barn-doms hjemmet lå i Skolegade.

Niels Nielsen blev født i 1917, Morten Nielsen i 1920. I slægten var det en selvfølge, at man malede og tegnede og lærte sig et håndværk. Sådan var det også med Niels og Morten. De tegnede og malede og lærte stenhugger-håndværket hos faderen. En yngre bror blev arkitekt, men han kan også både tegne og male, forsikrer de to brødre.

Allerede som 16-årig debuterede Niels Nielsen på »Kunstnernes Efterårsudstilling« med et billede, han havde malet som 15-årig. Inden han var 17, havde han sit første salg – til Undervisningsministeriet!

Morten Nielsen malede og tegnede også, men det var som billedhugger han i 1941 – som 21-årig – debuterede på »Kunstnernes Efterårsudstilling«. Det

var med en statuette af en ung pige med spinkle skuldre og tykke lår.

Efter krigen – i 1946 – flyttede Morten Nielsen til København, og han har siden levet af sin kunst.

Niels Nielsen blev i Frederikssund. Hjalp sin far i stenhuggeriet og malede ved siden af. Nu maler han. Han har to boliger. På Marbækvej i Frederikssund ved Roskilde Fjord og på Skagen. Han har altid boet tæt ved vandet, og naturen og havet er hans inspirationskilde, omend han også godt kan lide at male en friskfanger fisk.

Barndomsbyen

Når de to brødre er sammen, er det ikke kunst men barndoms minder, der snakkes om, og det går stormfuldt til, ingen

af dem ønsker at vente for længe på, at det skal blive deres tur...

– Vi voksede op i en lille for-trøstningsfuld og livsglad købstad, der ikke lod nogen chance gå fra sig for at feste. Man klædte sig ud, arrangerede optog og spillede komedie, hvis man havde lyst til det. Der var også dem, der nøjedes med at drikke sig fulde. Byen havde 2000 indbyggere og 23 værts-huse(!), så til barndommens fornøjelser hørte også de lørdag aftener, hvor vi drog gennem byen for at se på fulde mænd, fortæller Niels Nielsen.

– Også dengang ville Frederikssund have kunnet stable et vikingspil på benene, hvis der var en der havde fået ideen. Byen var – som jeg husker den, fuld af »gale« mennesker, falder Morten Nielsen ind, og benytter chancen, nu da han har fået or-

det, til at for som børn leg engen ved Å og krigen kerne«, drenge af byen

Hos Frels

Niels Nielsen hvordan han en flittig gæ søndagsskole delokale i na

– Men min til Frelsens en pinse-mo met et orkes og der var an Færgelunden glædede mig byen med o Men jeg fik med.

»Du er i

er en af barndommens tumlepladser.

Af
Birger Kristensen

Foto:
Steen Wrem

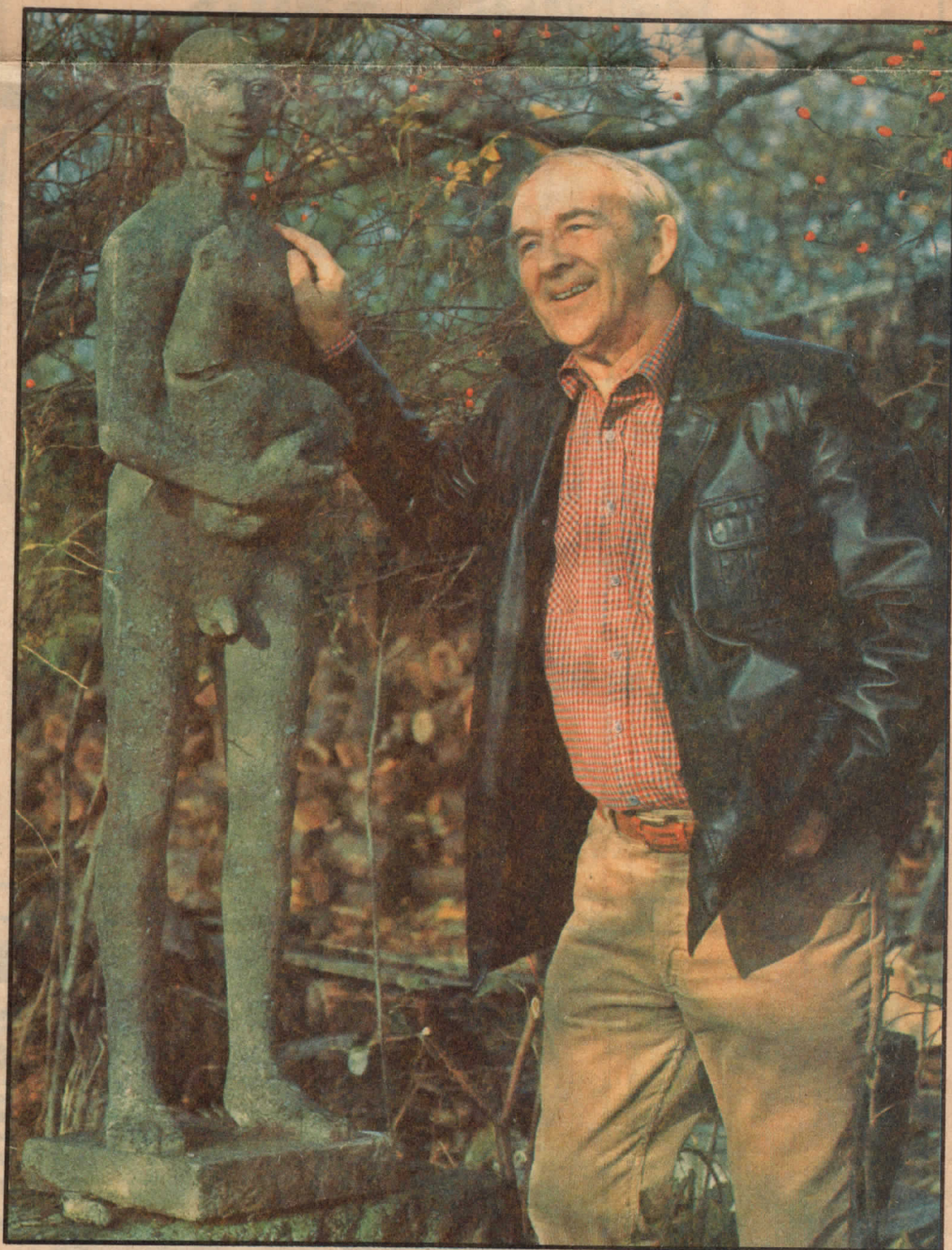
Morten og Niels Nielsen fotografere-
ret i 1923 ved et af faderens grav-
monumenter i stenhuggeriet på
hjørnet af Skolegade og Jernbane-
gade.

by var livsglad e« mennesker

g på staffellet et af en friskfanget fisk.

I haven hos Niels Nielsen står en af broderens skulpturer. Det er et arbejde fra, dengang Morten Nielsen endnu ikke var blevet færdig med naturalismen.

te for længe
deres tur...
en lille for-
svaglad køb-
og chance
feste. Man
ngerede op-
medie, hvis
det. Der var
des med at
Byen havde
g 23 værts-
ommens for-
le lørdag af-
ennem byen
end, fortæl-

det, til at fortælle, hvordan de som børn legede ved fjorden, på engen ved Ådalen eller i Bløden og krigene med »Skyllebakkerne«, drengene fra den anden ende af byen.

Hos Frelsens Hær

Niels Nielsen fortæller om, hvordan han, som fem-årig, var en flittig gæst i Frelsens Hærs søndagsskole, der havde sit mødelokale i nabohuset.

– Men min stærke tilknytning til Frelsens Hær sluttede brat, en pinse-morgen. Der var kommet et orkester fra København, og der var arrangeret udflugt til Færgelunden. Gud, hvor jeg glædede mig til at gå gennem byen med orkestret i spidsen. Men jeg fik ikke lov at komme med.

»Du er ikke gammel nok,

Niels«, sagde lederen, og så blev jeg gal. Med en bemærkning om, at jeg så gu' var stor nok, når det var min søndagstiøre, de skulle ha', blev Frelsens Hær vendt ryggen, og KFUM trådte siden i dens sted. Ikke på grund af Guds ord, men der blev serveret daggammelt wienerbrød om søndagen, hvis bagerne havde haft noget.

Så fortæller Morten Nielsen om læreårene i stenhuggeriet, og undervisningen på Teknisk Skole i Frederiksborggade.

– Skolens forstander hed »Bornholmeren«, og han er et af det mest temperamentsløse menneske, jeg nogen sinde har mødt. Han kunne simpelthen ikke give en »skideballe«, hverken når han måtte hente os på »Tømmerkroen«, hvor vi spillede billard istedet for at passe undervisningen, eller når der

var blevet klaget over, at vi en vinteraften havde slukket samtlige gaslygter i Frederiksborggade på vej til skolen.

– Ja, og kan du huske mor, der altid tudede, når vi skændtes i stenhuggeriet, og begyndte at kaste med hamrene, mens vi bare sagde: »Mor, vi skændes da ikke, vi diskuterer kun...«, følger Niels til.

Alt sammen er minder nu, men de huskes med glæde, og der kan fortælles om dem i timevis. Det ene erindringsbillede afløser det andet. Snart siddende, snart stående, og hvis historien kræver det, også gestikulerende midt på gulvet, fortælles og genopleves barndommen og ungdommen i Frederikssund.

Som kunstnere er det gået »Niels Billedhugger« og »Morten Billedhugger« godt.

I kataloget for deres udstil-

ling, der åbner på J. F. Willumsens Museum i eftermiddag, fortæller direktøren for Skagen Museum, Knud Voss, om Morten Nielsens kunst, at den på nær en enkelt abstrakt skulptur, hugget i hvidt marmor i 1944, helt frem til begyndelsen af 1960'erne var koncentreret om portrætter, pigefigurer og andet af mere naturalistisk karakter i formen.

Et af Morten Nielsens kendteste arbejder fra den tid er hans monument for frihedsbevægelsens faldne på Amager, der i 1949 blev afsløret ved Stadsgraven ved Amagerport.

Det var hans første store arbejde. På monumentets granit-sokkel læses Otto Gelsteds digt:

(Fortsættes side 27)